

Investigating a Structural Equation Model of the Relationship Between Sensory Processing Patterns, Executive Functions, and Conflict-Resolution Tactics, Considering the Mediating Role of Mentalization in Married Women

Seyed Mohammad Hosseini

Ph.D. Student in Counseling, Faculty of Humanities,
University of Bojnord, Bojnord, Iran.

Hossein Ahmad Barabadi *

Associate Professor, Department of Educational
Sciences and Counseling, Faculty of Humanities,
University of Bojnord, Bojnord, Iran.

Hadi Abbassi

Assistant Professor, Department of Educational
Sciences and Counseling, Faculty of Humanities,
University of Bojnord, Bojnord, Iran.

Abbas Nesayan

Associate Professor, Department of Psychology,
University of Bojnord, Bojnord, Iran.

Extended Abstract:

1. Introduction

Conflict is a common aspect of intimate relationships, managed through diverse strategies ranging from constructive dialogue to maladaptive aggression (Johnson, 2019; Rubenstein & Feldman, 1993). Neurocognitive factors, especially executive functions (planning, self-control, emotional regulation), significantly influence conflict and violent behaviors (Logue & Gould, 2014; Khoramabadi et al., 2019). Sensory processing also plays a role, impacting executive function performance and emotional regulation, with sensitivities or avoidance often linked to dysregulation and maladaptive responses, while sensation-seeking correlates with more adaptive strategies (Dunn, 2007; Schaaf et al., 2003). Mentalization—understanding one's own and others' mental states—mediates these relationships. Strong mentalization promotes effective emotion regulation and reduces aggression, whereas deficits contribute to misunderstandings and violence (Fonagy, 1991; Fonagy & Bateman, 2006; Condino et al., 2020). Research suggests sensory processing influences conflict via mentalization (Mahdavian-

* Corresponding Author: habarabadi@gmail.com

How to Cite: Shariati, Z., Shariati, M., Shariati, M., Shariati, M. (2026). Investigating a Structural Equation Model of the Relationship Between Sensory Processing Patterns, Executive Functions, and Conflict-Resolution Tactics, Considering the Mediating Role of Mentalization in Married Women, *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*, 17(66), 189-214. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87785.3506

Original Research

Accepted: 20/01/2026

Revised: 19/01/2026

Received: 25/08/2025

ISSN: 2345-6051

eISSN: 2476-6178

Fard et al., 2025; Matin et al., 2023). However, the combined impact of sensory processing, executive functions, and mentalization on conflict resolution, particularly regarding women as both victims and perpetrators, requires further investigation. This study uses structural equation modeling to examine these relationships, offering a comprehensive perspective on marital conflict and violence in married women.

2. Literature Review

Couples employ various methods (avoidance, compliance, negotiation), but unresolved issues often lead to aggression (Johnson, 2019; Straus, 2007). Executive functions (e.g., planning, inhibitory control, emotion regulation) underpin conflict management; deficits heighten the risk of maladaptive strategies and aggression (Khoramabadi et al., 2019; Fazaeli, Heydari, & Hamidipour, 2023). Sensory processing patterns further affect conflict responses, with high sensitivity or avoidance correlating with withdrawal or aggression (Dunn, 2007; Schaaf et al., 2003). Mentalization—the capacity to interpret one's own and others' mental states—is crucial for adaptive conflict navigation, as poor mentalization increases misunderstanding and violence risk (Fonagy, 1991; Fonagy & Bateman, 2006). Recent findings suggest an interaction where sensory processing affects conflict strategies through mentalization, with executive functions mediating these pathways (Matin, Etemadi, & Abedi, 2023; Mahdavian-Fard et al., 2025). Furthermore, women are recognized as potential perpetrators of intimate partner violence, influenced by cognitive-emotional characteristics. Furthermore, women are recognized as potential perpetrators of intimate partner violence, with their behaviors influenced by cognitive-emotional characteristics, stress reactivity, and relationship dynamics (Straus & Ramirez, 2007, p. 145). While prior research has studied these components in isolation, few studies integrate sensory processing, executive functions, and mentalization to predict conflict resolution comprehensively. This study addresses this gap by testing such an integrated structural model in married women.

3. Methodology

This correlational study used structural equation modeling (SEM) to examine relationships among sensory processing patterns, executive functions, mentalization, and conflict resolution strategies in married women. The sample included 405 women from Neyshabur, selected via convenience sampling, after applying inclusion criteria (married, aged 20–50, informed consent) and exclusion criteria (severe psychiatric disorders, incomplete responses). Data were collected using self-report questionnaires: Adult/Adolescent Sensory Profile, Barkley Deficits in Executive Functioning Scale–Short Form, Mentalization Questionnaire, and Revised Conflict Tactics Scale. Analyses were performed with SPSS 23 and AMOS 27, including descriptive statistics, Pearson correlations, and SEM; all SEM assumptions were checked and confirmed.

4. Results

The final sample included 405 married women with a mean age of 34.17 years (SD = 8.88, range = 15–60) and a mean marriage duration of 13.17 years (SD = 7.79, range = 1–43). Most participants had a bachelor's degree (35.1%) or diploma (26.2%), and 66.7% were employed. The majority were in their first marriage (89.4%) and of medium socioeconomic status (64.2%). The number of children ranged from none (23.5%) to two children (30.1%).

Tables 1 and 2 display the fit indices for the aggressor and victim role models, respectively. Both models achieved good fit after removing non-significant paths.

Table 1. Fit Indices for Aggressor Model

Fit Index	Value
χ^2/df	1.94
GFI	0.96
AGFI	0.92
NFI	0.92
CFI	0.95
IFI	0.95
TLI	0.92
RMSEA	0.06

Table 2. Fit Indices for Victim Model

Fit Index	Value
χ^2/df	2.92
GFI	0.95
AGFI	0.91
NFI	0.91
CFI	0.92
IFI	0.93
TLI	0.90
RMSEA	0.08

1. Aggressor Model

The results for the Aggressor Model (Table 1) indicate a very good fit of the model to the data. Chi-Square/df: The value is 1.94, which is below the accepted threshold (typically less than 3 or 5) and suggests a satisfactory fit. Absolute and Modification Indices: The GFI (0.96), AGFI (0.92), NFI (0.92), CFI (0.95), IFI (0.95), and TLI (0.9) indices all have values above the acceptance threshold (typically 0.90 or 0.95), confirming a strong model fit. RMSEA: The value is 0.06, indicating a good model fit (below 0.08).

2. Victim Model

The results for the Victim Model (Table 2) indicate that this model also has a good fit to the data, although it is weaker compared to the Aggressor Model. Chi-Square/df: The value is 2.92, which is still within the acceptable range (below 3 or 5). Modification Indices: The CFI (0.92), IFI (0.93), TLI (0.90), and GFI (0.95)

indices are above 0.90, indicating adequate fit. RMSEA: The value is 0.08, which indicates the upper limit of "good" model fit.

Both models provided a statistically acceptable fit. The Aggressor Model, however, exhibits a better fit to the observed data.

5. Conclusion

This research indicates that the quality of conflict resolution in married women is contingent upon a cognitive-emotional network comprising sensory processing, executive functions (inhibition, working memory, cognitive flexibility), and mentalization capacity. The practical implications suggest the necessity of designing interventions that incorporate sensory regulation to mitigate intense emotional reactions, strengthening executive functions to control impulsive responses and adopt more rational strategies, and enhancing mentalization to improve the interpretation of the partner's mental states. The novelty of this study lies in presenting an integrated model that simultaneously involves these three constructs in explaining conflict resolution tactics. This model provides a scientific basis for developing couple training programs and preventive therapies.

Keywords Sensory Processing Patterns, Executive Functions, Mentalization, Conflict Resolution Tactics, Married Women.

مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض با نقش میانجی ذهنی‌سازی در زنان متأهل

سید محمد حسینی

دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

حسین احمد برآبادی *

دانشیار گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

هادی عباسی

استادیار گروه علوم تربیتی و مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

عباس نسائیان

دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض با نقش میانجی ذهنی‌سازی در زنان متأهل بود. پژوهش از نوع همبستگی و از طریق مدل‌یابی معادلات ساختاری انجام شد. برای این منظور نمونه‌ای به حجم ۴۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه انتخاب و پس از غربال‌گری و اعمال ملاک‌های ورود و خروج، ۴۰۵ نفر در تحلیل نهایی مشارکت کردند. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس‌های نیمرخ حسی نوجوان و بزرگسال براون و دان (۲۰۰۱)، فرم کوتاه کارکردهای اجرایی بارکلی (۲۰۱۱)، پرسش‌نامه ذهنی‌سازی فوناگی و همکاران (۲۰۱۶) و مقیاس اصلی تاکتیک‌های حل تعارض اشتراوس و همکاران (۲۰۰۴) بود. یافته‌ها حاکی از آن بود که مدل تاکتیک‌های حل تعارض در فرم پرخاشگر ۲۸ درصد از واریانس ذهنی‌سازی ($R^2 = 0.28$)؛ ۳۹ درصد از واریانس حل تعارض ناسازگارانه ($R^2 = 0.39$)؛ و ۵۵ درصد از واریانس حل تعارض سازگارانه ($R^2 = 0.55$) و در فرم قربانی ۲۶ درصد از واریانس ذهنی‌سازی ($R^2 = 0.26$)؛ ۳۲ درصد از واریانس حل تعارض ناسازگارانه ($R^2 = 0.32$)؛ و ۵۱ درصد از واریانس حل تعارض سازگارانه ($R^2 = 0.51$) را تبیین نمود. این نتایج بر اهمیت درک نقش ذهنی‌سازی در فرآیندهای حل تعارض و ارتباط آن با ویژگی‌های شناختی و حسی تأکید دارد.

کلیدواژه‌ها: الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی، ذهنی‌سازی، تاکتیک‌های حل تعارض زنان متأهل.

مقدمه

تعارض بخش جدایی‌ناپذیر روابط صمیمانه محسوب می‌شود و بسیاری از زوجین در مواجهه با آن از تاکتیک‌های مختلفی استفاده می‌کنند که عبارت‌اند از اجتناب، حمله، تطابق، کناره‌گیری و گفتگو (جانسون^۱، ۲۰۱۹؛ روبنشتاین و فلدمن^۲، ۱۹۹۳). در برخی موارد، این تعارضات به خشونت می‌انجامند (اسلوت-میکرز^۳ و مایگروود^۴، ۲۰۲۰). اشتراوس^۵ (۲۰۰۷) خشونت را در قالب تاکتیک‌های حل تعارض^۶ صورت‌بندی کرد که شامل رویکردهای ناسازگارانه و سازگارانه، از مذاکره تا پرخاشگری و صدمه بدنی است. اشتراوس (۲۰۰۷) در همین راستا یک صورت‌بندی متنوع در مورد خشونت و تاکتیک‌های حل تعارض در زوجین مطرح کرد که هم تاکتیک‌های سازگارانه مانند گفتگو و هم تاکتیک‌های ناسازگارانه مانند حملات فیزیکی را در بر می‌گیرد. این صورت‌بندی پنج بعد مذاکره^۷، خشونت روان‌شناختی^۸، حمله جسمانی^۹، اجبار جنسی^{۱۰} و صدمه^{۱۱} را شامل می‌شود. اگرچه در گذشته تصور می‌شد خشونت تنها از سوی مردان اعمال می‌شود، اما یافته‌های جدیدتر نشان می‌دهد که زنان نیز در نقش عامل خشونت ظاهر می‌شوند و این خشونت می‌تواند هم‌زمان در چند شکل بروز یابد (اشتراوس و رامرز^{۱۲}، ۲۰۰۷).

عوامل مختلفی در بروز خشونت بین زوجین نقش دارند که از جمله آن‌ها می‌توان به عوامل عصب‌شناختی همچون کارکردهای اجرایی (هورنی، کنشال و گلدن^{۱۳}، ۲۰۲۰) اشاره کرد. کارکردهای اجرایی مجموعه‌ای از توانایی‌های شناختی شامل مدیریت زمان، خودکنترلی، خودانگیزی، تنظیم هیجان و حل مسئله هستند که فرد را برای رفتارهای هدفمند و انعطاف‌پذیر آماده می‌سازند (لوگی و گولد^{۱۴}، ۲۰۱۴). فضایی، حیدری و حمیدی‌پور (۱۴۰۲) نشان دادند کارکردهای اجرایی بر بهبود روابط زناشویی تأثیرگذار است. خرم‌آبادی، سپهری شاملو، صالحی فدردی و بیگدلی (۱۳۹۸) نیز به این نتیجه دست پیدا کردند که ضعف در خودکنترلی می‌تواند زمینه‌ساز تعارض باشد. شواهد نشان می‌دهد که نقص در این کارکردها با بروز خشونت در

1 Johnson, S

2 Rubenstein, J. L., & Feldman, S. S

3 Sloodmaeckers, J

4 Migerode, L

5 Straus, M. A

6 Conflict-solving tactics

7 negotiation

8 psychological aggression

9 physical assault

10 sexual coercion

11 injury

12 Ramirez, I. L

13 Horne, K., Henshall, K & J. Golden

14 Logue, S. F., & Gould, T. J

کودکان و بزرگسالان نیز مرتبط است (هورنی و همکاران، ۲۰۲۰).

با این حال، پژوهش‌های جدید نشان می‌دهد که کارکردهای اجرایی به تنهایی نمی‌توانند تفاوت‌های فردی در واکنش به موقعیت‌های تعارض‌آمیز را توضیح دهند و یکی از متغیرهایی که در کنار این کارکردها اهمیت یافته، پردازش حسی است (السعیدی^۱، ۲۰۲۵). الگوهای پردازش حسی، با تعیین شدت و نوع واکنش افراد به محرک‌های محیطی، می‌توانند بر نحوه عملکرد کارکردهای اجرایی در تنظیم هیجان و حل مسئله اثرگذار باشند (انگل-یگر و روزنبلام^۲، ۲۰۲۱). پردازش حسی به چگونگی دریافت، تفسیر و پاسخ‌دهی به اطلاعات حسی توسط سیستم عصبی اشاره دارد و شامل چهار الگو یعنی: ثبت پایین^۳، حس جویی^۴، حساسیت حسی^۵ و اجتناب حسی^۶ است که ترکیبی از آستانه حسی (بالا یا پایین) و راهبرد پاسخ (فعال یا منفعل) را منعکس می‌کنند (دان^۷، ۲۰۰۷). شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که این الگوها می‌توانند بر شیوه برقراری ارتباط و مدیریت تعارض در روابط صمیمانه اثرگذار باشند. برای نمونه، افراد دارای سبک‌های اجتناب حسی و حساسیت حسی معمولاً در مواجهه با تحریکات هیجانی زودتر دچار آشفتگی می‌شوند و در نتیجه ممکن است به راهبردهای ناسازگارانه حل تعارض همچون اجتناب یا پرخاشگری روی بیاورند (شاف، میلر، سئول و اوکیف^۸، ۲۰۰۳؛ میلر و همکاران^۹، ۲۰۰۷). در مقابل، افرادی با سبک حس جویی، به دلیل تمایل فعالانه به تجربه‌های حسی، احتمال بیشتری دارد که به شیوه‌های سازگارانه‌تر مانند مذاکره و گفت‌وگو متوسل شوند (دان، ۲۰۰۷). به‌طور کلی، الگوهای پردازش حسی از طریق اثرگذاری بر تجربه هیجانی، تنظیم عاطفی و سبک ارتباطی، می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در انتخاب تاکتیک‌های حل تعارض زناشویی ایفا کنند (دان، ۲۰۰۷).

از سوی دیگر، باید توجه داشت که توانایی فرد در مدیریت این تجربه‌های حسی و هیجانی، تنها به ویژگی‌های زیستی یا عصب‌شناختی محدود نمی‌شود. یکی از ظرفیت‌های روان‌شناختی کلیدی که می‌تواند حلقه واسطه‌ای میان پردازش حسی، تنظیم عاطفی و راهبردهای حل تعارض باشد، «ذهنی‌سازی»^{۱۰} است که به توانایی فرد در درک و تفسیر وضعیت‌های ذهنی خود و دیگران از جمله احساسات، اهداف، باورها و امیال اشاره دارد.

1 Alsaedi, R.

2 Engel-Yeger, B., & Rosenblum, S

3 Low registration

4 sensation seeking

5 Sensory sensitivity

6 Sensation avoiding

7 Dunn, W

8 Schaaf, R., Miller, L., Seawell, D., & O'Keefe, S

9 Miller, L. J

10 Mentalization

(فوناگی^۱، ۱۹۹۱). این ظرفیت از طریق تعاملات دلبستگی اولیه شکل می‌گیرد و به فرد امکان می‌دهد رفتارهای خود و دیگران را معنا کند و تنظیم هیجانی مناسبی داشته باشد (فوناگی، جرجلی و جوریست^۲، ۲۰۱۸). در روابط زوجین، توانایی ذهنی‌سازی می‌تواند نقش کلیدی در نحوه مدیریت تعارضات و انتخاب تاکتیک‌های حل تعارض ایفا کند. زوج‌هایی که سطح بالاتری از ذهنی‌سازی دارند، کمتر از تاکتیک‌های پرخاشگرانه یا خشونت‌آمیز استفاده می‌کنند، زیرا بهتر می‌توانند از منظر شریک زندگی خود به مسئله بنگرند و نیت‌های او را تفسیر کنند؛ در مقابل، نارسایی در ذهنی‌سازی می‌تواند منجر به سوءبرداشت‌های مزمن، حساسیت هیجانی بالا و در نهایت بروز رفتارهای خشونت‌آمیز شود (فوناگی و بیتمن^۳، ۲۰۰۶). نتایج پژوهش مهدویان‌فرد، امین‌یزدی، کیمیایی و کارشکی (۱۴۰۴) نشان داد سبک‌های پردازش حسی از طریق ذهنی‌سازی با مشکلات زوجی مانند سرخوردگی زناشویی مرتبط است؛ در این راستا آن‌ها نشان دادند که حساسیت‌پذیری حسی به‌طور مستقیم و مثبت و ظرفیت ذهنی‌سازی به‌طور مستقیم و منفی با سرخوردگی زناشویی مرتبط‌اند. همچنین سبک‌های جستجوگری حسی، ثبت پایین، اجتناب‌گری حسی و حساسیت‌پذیری حسی از طریق کاهش ظرفیت ذهنی‌سازی اثر غیرمستقیم معناداری بر افزایش سرخوردگی زناشویی دارند. متین، اعتمادی و عابدی (۱۴۰۲) نشان دادند که وجود تعارض‌های حل‌نشده در روابط زناشویی موجب کاهش ظرفیت ذهنی‌سازی و سلامت هیجانی افراد در رابطه می‌شود که می‌تواند عاملی در ایجاد تعارضات باشد. پژوهش توآب^۴ و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد که نقص در ذهنی‌سازی یک عامل آسیب‌پذیری برای رفتار پرخاشگرانه است. در مطالعه‌ای دیگر، توآب^۴ و همکاران (۲۰۱۶) به این نتیجه رسیدند که ذهنی‌سازی در رابطه بین دلبستگی ناایمن و رفتار خشونت‌آمیز در روابط صمیمانه نقش میانجی ایفا می‌کند. همچنین، مطالعه کاندوینو^۵ و همکاران (۲۰۲۰) بر روی زنان قربانی یا عامل خشونت نشان داد که سطح پایین ذهنی‌سازی با احتمال بالاتر ارتکاب یا تجربه خشونت در روابط زوجین مرتبط است. هوویسون، مانچینی، روگریو و مورونی^۶ (۲۰۲۵) نشان دادند ضعف در ذهنی‌سازی باعث می‌شود افراد رفتارهای تعارضی و خودکار از خود نشان دهند که بدون تأمل رخ می‌دهند. این رفتارها مانع از حل اختلافات، تشدیدکننده سوءتفاهم‌ها و عامل تداوم چرخه تعارض هستند. لیبرمن^۷ (۲۰۲۵) نشان داد که ذهنی‌سازی منجر به کاهش واکنش‌پذیری هیجانی و تقویت حل تعارض پایدار می‌شود. بر این اساس، ذهنی‌سازی نه تنها به‌عنوان یک توانایی

1 Fonagy, P

2 Gergely, G., & Jurist, E. L

3 Bateman, A. W

4 Taubner, S

5 Condino, V

6 Howieson, J. A., Mancini, V. O., Ruggiero, M., & Moroney, D

7 Liberman, B

روان‌شناختی بنیادی، بلکه به‌عنوان یک متغیر میانجی مهم در مسیر اثرگذاری متغیرهای نوروشناختی و حسی بر تاکتیک‌های حل تعارض مطرح می‌شود؛ توانایی‌ای که می‌تواند هم در پیش‌بینی و هم در مداخله مؤثر برای خشونت در روابط صمیمانه مورد توجه قرار گیرد (توابنر و همکاران، ۲۰۱۳).

با توجه به مطالب فوق، می‌توان گفت نقش زنان به‌عنوان محور ثبات روانی و هیجانی خانواده، نقشی انکارناپذیر در سلامت سیستم خانوادگی است. با این حال، تمرکز بیش از حد پژوهش‌ها بر قربانی‌بودن زنان در تعارضات خانوادگی، باعث نادیده گرفتن عاملیت آن‌ها در پویایی‌های خشونت و حل تعارض شده است. در شرایطی که تعارضات زناشویی به سطح مزمن یا خشونت آمیز می‌رسند، عملکردهای روان‌شناختی و رفتاری زن به‌عنوان یکی از اعضای مرکزی خانواده، به شدت تحت تأثیر قرار می‌گیرد و می‌تواند بنیان‌های رابطه را دچار فروپاشی کند (یو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). پژوهش‌های پیشین بیشتر به راهبردهای رفتاری زنانه در حل تعارض، مانند مذاکره یا کناره‌گیری، در برابر خشونت مردانه پرداخته‌اند (جانسون، ۲۰۱۹؛ اشتراوس، ۲۰۱۷)؛ اما داده‌های نوین‌تری نشان می‌دهند که این تصویر یک‌سویه از زنان، دیگر پاسخ‌گوی واقعیت‌های پیچیده تعاملات خشونت‌آمیز نیست. گزارش‌هایی وجود دارد که زنان نیز در برخی موقعیت‌ها نه تنها قربانی، بلکه به‌طور فعال در نقش عامل خشونت ظاهر می‌شوند؛ چه به‌صورت دفاعی و چه به‌صورت کنترل‌گرانه (مک‌کی، بوئن، واکر و دوهرتی^۲، ۲۰۱۸). این دوگانگی در نقش زنان، حاکی از وجود تفاوت‌های معنادار در الگوهای شناختی، هیجانی و حسی آنان است که تاکتیک‌های انتخابی آن‌ها برای حل تعارض را شکل می‌دهد.

با وجود توجه پژوهش‌ها به نقش هیجان‌ها و ذهنی‌سازی در روابط صمیمانه، همچنان بررسی تعامل فرایندهای عصب‌شناختی، به‌ویژه الگوهای پردازش حسی در بستر تعارضات زوجی، مغفول مانده است. به بیان دیگر، کمتر مطالعه‌ای به بررسی هم‌زمان سبک‌های پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و ذهنی‌سازی پرداخته است، در حالی که شواهد اولیه نشان می‌دهند که این متغیرها می‌توانند به‌صورت هم‌زمان، بر نوع حل تعارض و نقش فرد به‌عنوان قربانی یا عامل خشونت تأثیر بگذارند. از این‌رو، پژوهش حاضر در تلاش است تا چگونگی تأثیر متقابل پردازش حسی، عملکردهای اجرایی و ذهنی‌سازی را بر تاکتیک‌های حل تعارض در زنان متأهل بررسی کند. این پژوهش به دنبال پر کردن خلأیی است که تاکنون در ادبیات نظری و کاربردی کمتر بدان پرداخته شده و امیدوار است بتواند با تحلیل دقیق‌تر جایگاه شناختی-عصبی زنان در موقعیت‌های تعارض، نگاهی پیچیده‌تر و چندعاملی به پویایی‌های خشونت و حل تعارض در روابط صمیمانه ارائه دهد و در نظر دارد به سؤال

1 Yu, T

2 Mackay, J., Bowen, E., Walker, K., & O'Doherty, L

زیر پاسخ دهد: آیا مدل معادلات ساختاری رابطه‌ی الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر و قربانی) با میانجی‌گری ذهنی‌سازی در زنان متأهل با داده‌ها برازش دارد؟

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و از طریق مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM)^۱ انجام شد. همچنین، مدل پژوهش به صورت جداگانه برای دو فرم پرخاشگر و قربانی پرسشنامه تاکتیک‌های حل تعارض با داده‌ها برازش داده شد. مدل پژوهش به صورت جداگانه در دو فرم برای زنان متأهل (با تجربه‌ی ایفای نقش پرخاشگر و قربانی) برازش‌یابی شد. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه زنان متأهل شهرستان نیشابور بود. با وجود آنکه در مورد حجم نمونه لازم برای تحلیل عاملی و مدل‌های ساختاری توافق کلی وجود ندارد، اما به‌زعم بسیاری از پژوهشگران حداقل حجم نمونه لازم ۲۰۰ نفر می‌باشد. دست‌کم حجم نمونه از نظر آندرسون و گرینگ^۲ (۱۹۸۸)، ۱۵۰ آزمودنی و از نظر چو و بنتلر^۳ (۱۹۹۵)، ۲۰۰ آزمودنی می‌باشد (به نقل از بشیلده، ۱۳۹۷). با توجه به پژوهش‌های مشابه در حوزه مدل‌یابی معادلات ساختاری (سالیفو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴) و به‌ویژه با در نظر گرفتن پیچیدگی مدل پژوهش حاضر که شامل بررسی روابط بین چند متغیر است، حجم نمونه ۴۵۰ نفر از زنان متأهل شهرستان نیشابور در نظر گرفته شد. این تعداد از آزمودنی‌ها برای افزایش دقت تحلیل‌ها و کاهش تأثیر عوامل مداخله‌گر احتمالی در نظر گرفته شده است. روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت در دسترس^۵ بود. نمونه‌گیری در دسترس یک روش نمونه‌گیری غیراحتمالی^۶ است که در آن واحدهای نمونه به‌خاطر در دسترس بودن انتخاب می‌شوند. این روش زمانی استفاده می‌شود که اعضای گروه نمونه از جامعه بزرگی هستند و استفاده از روش‌های نمونه‌گیری دیگر با دشواری مواجه است. این روش معمولاً در مطالعات کمی برای جمع‌آوری داده‌ها از افرادی که قابلیت مشارکت در تحقیق را دارند، مورد استفاده قرار می‌گیرد. این نوع نمونه‌گیری به دلیل مزایایی مانند صرفه‌جویی در زمان و هزینه و سرعت بالای اجرای آن بسیار مورد توجه است (احمد^۷، ۲۰۲۵). ملاک‌های ورود به پژوهش شامل متأهل بودن، سن بین ۲۰ تا ۵۰ سال، رضایت آگاهانه و تکمیل کامل ابزارها بود. ملاک‌های خروج از پژوهش شامل ابتلا به اختلالات شدید روان‌پزشکی بر مبنای راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات

1 Structural Equation Modeling

2 Anderson, J. C., & Gerbing, D. W

3 Chou, C. P & Bentler, P.M

4 Salifu, I

5 Convenience sampling method

6 non-probability sampling

7 Ahmed, S. K

روانی (DSM)^۱، عدم همکاری و پاسخ‌های غیرصادقانه یا تکمیل ناقص ابزارها بود. روش گردآوری داده‌های پژوهش، از نوع میدانی و پرسشنامه‌ای بود و افراد داوطلب به همکاری در پژوهش، به صورت حضوری به سؤالات پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS 23 و AMOS 27 استفاده شد. قبل از ارزیابی مدل، مفروضه‌های زیربنایی مدل‌یابی معادلات ساختاری (داده‌های گم‌شده، داده‌های پرت تک‌متغیری و چندمتغیری، بهنجار بودن و هم‌خطی چندگانه) بررسی و از تحقق آن‌ها اطمینان حاصل شد.

ابزار پژوهش

الف) مقیاس تجدیدنظر شده تکتیک‌های حل تعارض^۲ اشتراوس، هامبی، بونی-مک‌کوی و سوگرمان^۳ (۱۹۹۶): این مقیاس دو بخش با ماده‌های تکرار شده را در بر می‌گیرد. نیمی از ماده‌ها به توصیف رفتار عامل خشونت (فرم پرخاشگر) می‌پردازد و نیمی دیگر رفتارهای همسر در قبال رفتار شخص پرخاشگر را (فرم قربانی) می‌سنجد و خشونت جسمانی، روان‌شناختی و جنسی زوجین علیه یکدیگر را در ۱۲ ماه گذشته اندازه‌گیری می‌کند. مقیاس اصلی یک ابزار ۷۸ سؤالی بوده و دربردارنده پنج مقیاس است که عبارت‌اند از: مذاکره (۶ ماده)، پرخاشگری روان‌شناختی (۸ ماده)، حمله جسمانی (۱۲ ماده)، اجبار جنسی (۷ ماده) و صدمه (۶ ماده). این مقیاس توسط اشتراوس و همکاران (۱۹۷۹) ساخته شده و در سال‌های ۱۹۹۰ و ۱۹۹۶ مورد بازبینی قرار گرفته است (اشتراوس و همکاران، ۱۹۹۶). این مقیاس به صورت گسترده‌ای در پژوهش‌ها و در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار گرفته و تا سال ۱۹۹۶ حدود ۷۰۰۰ نفر آن را تکمیل نموده‌اند. در این پژوهش برای اولین بار به بررسی روایی و پایایی مقیاس اصلی پرداخته شد و نتایج نشان داد که در فرم قربانی ضریب آلفای سبک حل تعارض خشونت فیزیکی برابر با $(\alpha=0/86)$ خشونت روانی $(\alpha=0/80)$ ، خشونت جنسی $(\alpha=0/73)$ ، آسیب $(\alpha=0/75)$ و مذاکره $(\alpha=0/71)$ و در فرم پرخاشگر، خشونت فیزیکی برابر با $(\alpha=0/76)$ ، خشونت روانی $(\alpha=0/74)$ ، خشونت جنسی $(\alpha=0/72)$ ، آسیب $(\alpha=0/76)$ و مذاکره $(\alpha=0/75)$ بود که بیانگر مناسب بودن پایایی یا اعتبار مقیاس بود و تحلیل عاملی تأییدی، ساختار پنج‌عاملی پرسشنامه را تأیید کرده است.

1 Diagnostic and Statistical Manual of Psychiatric Disorders

2 The revised conflict tactics scales

3 Hamby, S. L., Boney-McCoy, S. U. E., & Sugarman, D. B.

ب) پرسشنامه نقص‌های کارکرد اجرایی بارکلی^۱: این ابزار ۸۹ گوی‌های توسط بارکلی (۲۰۱۱) برای ارزیابی کارکردهای اجرایی در بزرگسالان طراحی شده و پنج خرده‌مقیاس برنامه‌ریزی، حل مسئله، کنترل تکانش‌گری، خودانگیزی و تنظیم هیجانی را در بر می‌گیرد. شیوه نمره‌گذاری بر اساس مقیاس لیکرت چهاردرجه‌ای انجام می‌شود. در ایران مشهدی و همکاران (۱۳۹۴) ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌ها بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۲ و برای کل آزمودنی‌ها ۰/۹۶ را به دست آوردند؛ همچنین در پژوهش مذکور نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد الگوی پنج عاملی مقیاس نقص‌های کارکرد اجرایی بارکلی در جامعه ایرانی برازش خوبی دارد و روایی مقیاس نیز مطلوب می‌باشد.

ج) نیمرخ حسی بزرگسالان^۲: این پرسشنامه توسط براون^۳ و همکاران (۲۰۰۱) بر پایه مدل پردازش حسی دان (۱۹۹۴) طراحی شده است و شامل ۶۰ گویه در مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (از «هرگز» تا «همیشه») است که چهار سبک پردازش حسی شامل ثبت پایین، اجتناب حسی، حساسیت حسی و جست‌وجوی حسی را ارزیابی می‌کند. محتوای پرسش‌ها به گونه‌ای تنظیم شده که با افزایش سن دستخوش تغییر نمی‌شود. در ایران علی‌بخشی و همکاران (۱۴۰۳) ضریب آلفای کرونباخ را برای کل پرسشنامه ۰/۸۷ و برای خرده‌مقیاس‌های جست‌وجوی حسی، ثبت پایین، اجتناب حسی و حساسیت حسی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۲، ۰/۸۱ و ۰/۶۶ به دست آوردند.

د) پرسشنامه کارکردهای تأملی^۴: این پرسشنامه توسط فوناگی و همکاران (۲۰۱۶) برای سنجش توانایی ذهنی‌سازی طراحی شده است و شامل ۲۶ ماده است که دو مؤلفه «اطمینان» و «عدم اطمینان» نسبت به حالت‌های ذهنی خود و دیگران را می‌سنجد. پاسخ‌دهی به صورت لیکرت ۷ درجه‌ای انجام می‌شود. روایی عاملی ابزار در پژوهش اصلی تأیید شده و ثبات درونی مؤلفه‌ها به ترتیب ۰/۶۳ و ۰/۶۷ گزارش شده است. همچنین پایایی بازآزمایی در فاصله سه هفته، به ترتیب برای عدم اطمینان و اطمینان برابر با ۰/۸۴ و ۰/۷۵ به دست آمده است. در ایران، دروگر، فتحی‌آشتیانی و اشرفی (۱۳۹۹) نسخه فارسی این ابزار را در یک نمونه ۲۷۲ نفری هنجاریابی کرده‌اند که آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های یادشده به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۶۶ گزارش شده است.

یافته‌ها

نمونه نهایی شامل ۴۰۵ زن متأهل بود. میانگین سن شرکت‌کنندگان ۳۴/۱۷ سال (انحراف معیار = ۸/۸۸،

1 Barkley deficits in executive functioning scale

2 Adolescent-Adult Sensory Profile

3 Brown, C

4 Reflective Functioning Questionnaire

مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه‌ی الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی...؛ حسینی و همکاران | ۲۰۱

دامنه = ۱۵ تا ۶۰ (سال) و میانگین مدت تأهل آن‌ها ۱۳/۱۷ سال (انحراف معیار = ۸/۷۹، دامنه = ۱ تا ۴۳ سال) بود. از نظر تحصیلات، بیشترین تعداد شرکت‌کنندگان دارای مدرک کارشناسی (۳۵/۱ درصد) و دیپلم (۲۶/۲ درصد) بودند. در خصوص وضعیت اشتغال، ۶۶/۷ درصد از زنان شاغل و ۳۳/۳ درصد بیکار بودند. همچنین، بیشتر افراد در ازدواج اول خود قرار داشتند (۸۹/۴ درصد) و اکثریت از نظر اقتصادی-اجتماعی در سطح متوسط (۶۴/۲ درصد) بودند. در زمینه تعداد فرزندان، بیشترین فراوانی مربوط به یک فرزند (۲۸/۱ درصد) و دو فرزند (۳۰/۱ درصد) بود، درحالی‌که ۲۳/۵ درصد بدون فرزند گزارش شدند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و کجی و کشیدگی به تفکیک گروه‌ها

متغیر	خرده‌مقیاس	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
کارکردهای اجرایی	برنامه‌ریزی	۴۲/۵۴	۷/۶۵	۳۲	۶۱
	حل مسئله	۴۷/۴۰	۱۲/۶۶	۲۷	۸۰
	کنترل تکانه	۴۱/۰۳	۶/۵۳	۳۰	۵۶
	خود انگیزشی	۲۴/۲۹	۴/۶۲	۱۷	۳۴
	تنظیم هیجان	۲۵/۵۵	۷/۸۰	۱۳	۴۵
الگوهای پردازش حسی	ثبت پایین	۲۷/۰۹	۷/۷۸	۱۳	۴۸
	حساسیت حسی	۳۷/۴۴	۹/۱۷	۱۷	۶۵
	حس جویی	۴۴/۶۳	۸/۱۴	۱۷	۶۵
	اجتناب حسی	۳۱/۱۲	۷/۱۳	۱۶	۵۴
ذهنی‌سازی	اطمینان	۳۴/۱۲	۱۱/۴۳	۹	۵۵
	عدم اطمینان	۱۶/۵۴	۷/۵۴	۵	۳۵
تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر)	خشونت روان‌شناختی	۶/۸۹	۷/۱۶	۰	۳۳
	خشونت جسمی	۳/۱۰	۵/۹۰	۰	۳۳
	خشونت جنسی	۱/۵۳	۳/۱۵	۰	۱۹
	صدمه یا آسیب	۱/۵۸	۳/۴۴	۰	۲۲
	مذاکره	۲۱/۱۶	۹/۸۲	۰	۴۲
تاکتیک‌های حل تعارض (فرم قربانی)	خشونت روان‌شناختی	۹/۰۶	۹/۶۴	۰	۴۵
	خشونت جسمی	۶/۳۶	۱۰/۲۵	۰	۵۰
	خشونت جنسی	۳/۴۹	۵/۱۱	۰	۳۱
	صدمه یا آسیب	۲/۳۰	۳/۹۶	۰	۱۸
	مذاکره	۱۳/۰۵	۷/۰۴	۰	۳۰

میانگین و انحراف معیار متغیرها در جدول ۱ ارائه شده است. برای برنامه‌ریزی، میانگین ۴۲/۵۴ و انحراف

معیار ۷/۶۵ است. در حل مسئله، میانگین ۴۷/۴۰ و انحراف معیار ۱۲/۶۶ می‌باشد. برای کنترل تکانه، میانگین ۴۱/۰۳ و انحراف معیار ۶/۵۳ می‌باشد. در مورد خودانگیزشی، میانگین ۲۴/۲۹ و انحراف معیار ۴/۶۲ است. برای تنظیم هیجان، میانگین ۲۵/۵۵ و انحراف معیار ۷/۸۰ می‌باشد. در ثبت پایین، میانگین ۲۷/۰۹ و انحراف معیار ۷/۷۸ است. برای حساسیت حسی، میانگین ۳۷/۴۴ و انحراف معیار ۹/۱۷ می‌باشد. در حس جویی، میانگین ۴۴/۶۳ و انحراف معیار ۸/۱۴ است. در اجتناب حسی، میانگین ۳۱/۱۲ و انحراف معیار ۷/۱۳ می‌باشد. برای اطمینان، میانگین ۳۴/۱۲ و انحراف معیار ۱۱/۴۳ است. در نهایت، برای عدم اطمینان، میانگین ۱۶/۵۴ و انحراف معیار ۷/۵۴ می‌باشد.

در متغیر تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر)، خشونت روان‌شناختی (میانگین ۶/۸۹، انحراف معیار ۷/۱۶)، خشونت جسمی (میانگین ۳/۱۰، انحراف معیار: ۵/۹۰)، خشونت جنسی (میانگین: ۱/۵۳، انحراف معیار: ۳/۱۵)، صدمه یا آسیب (میانگین: ۱/۵۸، انحراف معیار: ۳/۴۴) و مذاکره (میانگین: ۲۱/۱۶، انحراف معیار: ۹/۸۲) گزارش شد. در فرم قربانیان نیز خشونت روان‌شناختی (میانگین: ۹/۰۶، انحراف معیار: ۹/۶۴)، خشونت جسمی (میانگین: ۶/۳۶، انحراف معیار: ۱۰/۲۵)، خشونت جنسی (میانگین: ۳/۴۹، انحراف معیار: ۵/۱۱)، صدمه یا آسیب (میانگین: ۲/۳۰، انحراف معیار: ۳/۹۶) و مذاکره (میانگین: ۱۳/۰۵، انحراف معیار: ۷/۰۴) به دست آمد.

پیش از انجام تحلیل استنباطی با مدل‌یابی معادلات ساختاری، مفروضه‌های آماری موردبررسی قرار گرفتند. ابتدا ۷ مورد پرت تک‌متغیری شناسایی و حذف شد. سپس با استفاده از فاصله ماهالانویس و سطح معنی‌داری $P \leq 0.001$ ، ۱۸ مورد پرت چندمتغیری نیز شناسایی و از تحلیل کنار گذاشته شد. در نهایت داده‌های باقی‌مانده فاقد موارد پرت تأثیرگذار بودند. شاخص‌های کجی و کشیدگی برای همه متغیرها در دامنه قابل قبول قرار داشت (قدر مطلق کجی کوچک‌تر از ۳ و قدر مطلق کشیدگی کوچک‌تر از ۱۰)؛ بنابراین مفروضه نرمال بودن تک‌متغیری رعایت شد. همچنین با توجه به حذف داده‌های پرت چندمتغیری، نرمال بودن چندمتغیری نیز برقرار گردید. مقادیر تحمل^۱ برای همه متغیرها بیشتر از ۰.۱۰ و مقادیر^۲ VIF کمتر از ۱۰ بودند. این نتایج نشان دادند که مسئله هم‌خطی چندگانه وجود ندارد و متغیرها از همپوشانی شدید رنج نمی‌برند. در مجموع، مفروضه‌های اساسی تحلیل مدل‌یابی معادلات ساختاری رعایت شد؛ بنابراین داده‌ها برای آزمون مدل مفهومی پژوهش مناسب بودند.

1 Tolerance

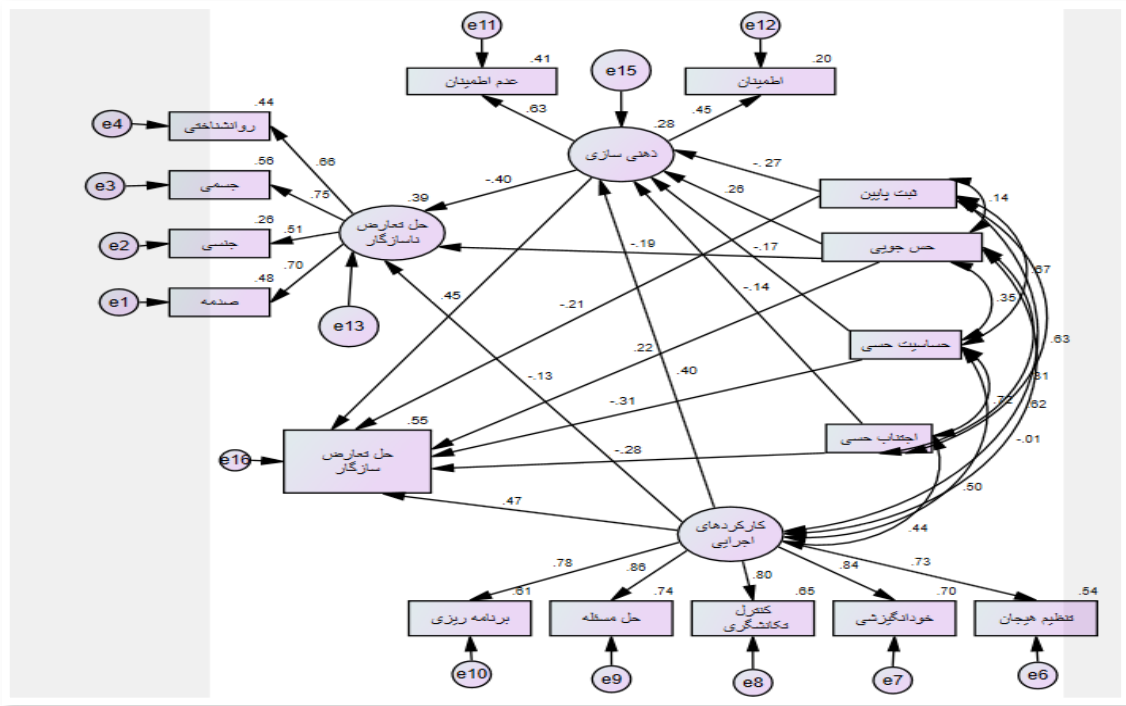
2 Variance Inflation Factor

جدول ۲. شاخص‌های نیکویی برازش تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر)

مقدار	شاخص‌های برازندگی
۱/۹۴	نسبت مجذور کای به درجه آزادی (X^2/df)
۰/۹۶	نیکویی برازش (GFI)
۰/۹۲	نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)
۰/۹۲	شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)
۰/۹۵	شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)
۰/۹۵	شاخص برازندگی افزایشی (IFI)
۰/۹۲	شاخص توکر-لویس (TLI)
۰/۰۶	ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA)

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، نتایج حاکی از آن است که پس از حذف مسیرهای غیرمعنی‌دار و اصلاحات جزئی، داده‌ها با مدل پیشنهادی برازش مناسبی پیدا کرد. ارزیابی شاخص‌های نیکویی برازش نشان می‌دهد که مدل نهایی برازش مناسبی دارد ($X^2/df=1/94$, $p<0/01$, $RMSEA=0/06$). از این‌رو می‌توان تأیید می‌شود. بالا بودن مقدار شاخص‌های نیکویی برازش نشانگر آن است که مدل از برازش خوبی برخوردار است. همچنین مقدار $0/06$ شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) بیانگر برازش مناسب مدل می‌باشد (کارشکی، ۱۳۹۱، ص ۵۰-۵۳)؛ بنابراین، مدل ساختاری الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر) با میانجی‌گری ذهنی‌سازی در زنان تأیید می‌شود. آزمون مدل اولیه نشان داد که برخی از مسیرها معنادار نیستند و همچنین تعدادی از شاخص‌های برازش به معیارهای مطلوب نرسیده‌اند؛ بنابراین، با حذف چند مسیر غیرمعنادار و انجام اصلاحات لازم، مدل نهایی بازنگری شد. نتایج حاصل از شاخص‌های برازش نشان داد که مدل اصلاح شده از برازش قابل قبولی برخوردار است.

شکل ۱. نتایج مدل ساختاری الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض (فرم پرخاشگر) با میانجی‌گری ذهنی‌سازی (ضرایب استاندارد شده)

در شکل (۱). بررسی ضرایب استاندارد شده نشان می‌دهد که ثبت پایین در ذهنی‌سازی ($\beta = -0.27, p < 0.01$)؛ حساسیت حسی در ذهنی‌سازی ($\beta = -0.17, p < 0.05$)؛ اجتناب حسی در ذهنی‌سازی ($\beta = -0.14, p < 0.05$)؛ ذهنی‌سازی در حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = -0.40, p < 0.01$)؛ ثبت پایین در حل تعارض سازگارانه ($p < 0.01$)؛ حساسیت حسی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = -0.31, p < 0.01$)؛ اجتناب حسی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = -0.28, p < 0.01$)؛ حس جویی در حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = -0.28, p < 0.01$)؛ حس جویی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.45, p < 0.01$)؛ کارکردهای اجرایی در حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = -0.13, p < 0.01$)؛ کارکردهای اجرایی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.78, p < 0.01$)؛ کارکردهای اجرایی در ذهنی‌سازی ($\beta = 0.26, p < 0.05$)؛ کارکردهای اجرایی در ذهنی‌سازی ($\beta = 0.32, p < 0.01$)؛ ذهنی‌سازی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.45, p < 0.01$)؛ حس جویی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.45, p < 0.01$)؛ کارکردهای اجرایی در حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.47, p < 0.01$)؛ نقش مثبت و معنی‌داری دارد.

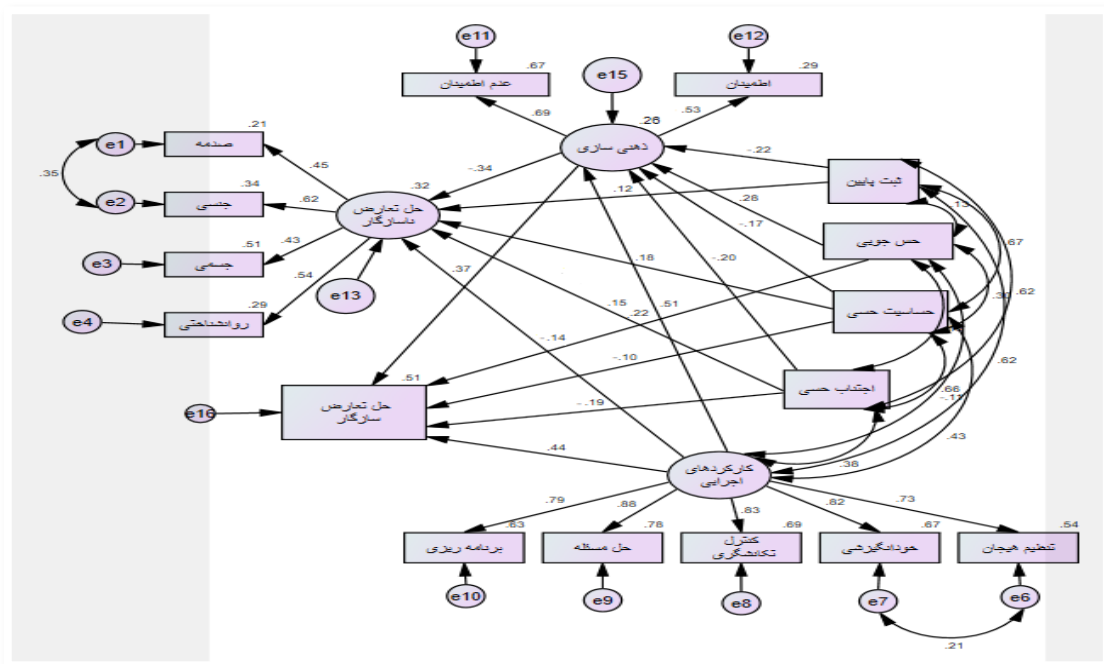
جدول ۳- شاخص‌های نیکویی برازش مدل تاکتیک‌های حل تعارض (فرم قربانی)

مقدار	شاخص‌های برازندگی
۲/۹۲	نسبت مجذور کای به درجه آزادی (X^2/df)
۰/۹۵	نیکویی برازش (GFI)

شاخص‌های برازندگی	مقدار
نیکویی برازش اصلاح شده (AGFI)	۰/۹۱
شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)	۰/۹۱
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۲
شاخص برازندگی افزایشی (IFI)	۰/۹۳
شاخص توکر-لویس (TLI)	۰/۹۰
ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۸

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، نتایج حاکی از آن هست که پس از حذف مسیرهای غیرمعنی‌دار، داده‌ها با مدل پیشنهادی برازش مناسبی پیدا کرده است. ارزیابی شاخص‌های نیکویی برازش نشان می‌دهد که مدل نهایی برازش مناسبی دارد ($RMSEA = ۰/۰۸$, $X^2/df = ۲/۹۲$, $p < ۰/۰۱$). از این‌روی مدل تأیید می‌شود. همچنین، مقدار ۰/۰۸ شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) بیانگر برازش تقریباً مناسب مدل می‌باشد؛ بنابراین، مدل علی الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض (فرم قربانی) با میانجی‌گری ذهنی‌سازی در زنان متأهل تأیید می‌شود. در شکل ۲ و جدول ۵ نتایج بررسی ضرایب استاندارد فرم قربانی گزارش شده است.

شکل ۲. نتایج مدل ساختاری الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض (فرم قربانی) با میانجی‌گری ذهنی‌سازی (ضرایب استاندارد شده)

در شکل ۲ بررسی ضرایب بتای استاندارد شده نشان می‌دهد که ثبت پایین به ذهنی سازی ($\beta = -0.22, p < 0.005$)؛ حساسیت حسی به ذهنی سازی ($\beta = -0.17, p < 0.001$)؛ اجتناب حسی به ذهنی سازی ($\beta = -0.20, p < 0.001$)؛ ذهنی سازی به حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = -0.34, p < 0.001$)؛ حساسیت حسی به حل تعارض سازگارانه ($\beta = -0.10, p < 0.03$)؛ اجتناب حسی به حل تعارض سازگارانه ($\beta = -0.19, p < 0.003$)؛ کارکردهای اجرایی به حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = -0.14, p < 0.002$)؛ تأثیر منفی و معنی دار داشت؛ اما ثبت پایین به حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = 0.12, p < 0.002$)؛ حس جویی به ذهنی سازی ($\beta = 0.28, p < 0.001$)؛ کارکردهای اجرایی به ذهنی سازی ($\beta = 0.51, p < 0.001$)؛ ذهنی سازی به حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.37, p < 0.001$)؛ حس جویی به حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.22, p < 0.001$)؛ حساسیت حسی به حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = 0.18, p < 0.009$)؛ اجتناب حسی به حل تعارض ناسازگارانه ($\beta = 0.15, p < 0.001$)؛ کارکردهای اجرایی به حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.44, p < 0.001$)؛ تأثیر مثبت و معنی داری دارد.

تحلیل بوت‌استرپ با ۴۰۵ نفر نمونه و سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که ذهنی سازی نقش واسطه‌ای معناداری بین متغیرهای کارکردهای اجرایی، الگوهای پردازش حسی و تاکتیک‌های حل تعارض در هر دو فرم پرخاشگر و قربانی ایفا می‌کند: در فرم پرخاشگر کارکردهای اجرایی بر حل تعارض ناسازگارانه ($p < 0.01$)، $\beta = -0.16$ اثر غیرمستقیم منفی و بر حل تعارض سازگارانه ($\beta = 0.18, p < 0.01$) اثر مثبت دارد. اجتناب حسی بر راهبردهای ناسازگارانه اثر مثبت ($\beta = 0.056, p < 0.05$) و بر راهبردهای سازگارانه اثر منفی ($p < 0.05$)، $\beta = -0.063$ دارد. حساسیت حسی بر راهبردهای ناسازگارانه اثر مثبت ($\beta = 0.068, p < 0.05$) و بر راهبردهای سازگارانه ($\beta = -0.076, p < 0.05$) اثر منفی دارد. حس جویی بر راهبردهای ناسازگارانه اثر منفی ($p < 0.01$)، $\beta = -0.10$ و بر راهبردهای سازگارانه اثر ($\beta = 0.11, p < 0.01$) مثبت دارد و ثبت پایین بر راهبردهای ناسازگارانه اثر مثبت ($\beta = 0.10, p < 0.01$) و بر راهبردهای سازگارانه اثر منفی ($\beta = -0.12, p < 0.01$) دارد.

در فرم قربانی، نتایج مشابهی به دست آمد؛ به‌طوری که کارکردهای اجرایی با کاهش تاکتیک‌های ناسازگارانه ($\beta = -0.17, p < 0.01$) و افزایش تاکتیک‌های سازگارانه ($\beta = 0.19, p < 0.01$) همراه بودند. اجتناب حسی در این مدل صرفاً با افزایش تاکتیک‌های ناسازگارانه ($\beta = 0.19, p < 0.01$) مرتبط بود، حس جویی منجر به کاهش ناسازگارانه ($\beta = -0.09, p < 0.01$) و افزایش سازگارانه ($\beta = 0.096, p < 0.01$) شد و ثبت پایین تنها در کاهش تاکتیک‌های سازگارانه ($\beta = -0.081, p < 0.05$) نقش داشت. حساسیت حسی در مدل قربانی مسیر معناداری نشان نداد. در مجموع، مدل پرخاشگر ۲۸ درصد از واریانس ذهنی سازی، ۳۹ درصد از واریانس تاکتیک‌های ناسازگارانه و ۵۵ درصد از واریانس تاکتیک‌های سازگارانه را تبیین کرد؛ و مدل قربانی به ترتیب ۲۶،

۳۲ و ۵۱ درصد از این واریانس‌ها را توضیح داد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف مدل‌یابی معادلات ساختاری رابطه‌ الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض با نقش میانجی ذهنی‌سازی در زنان متأهل انجام شد. تحلیل نتایج به‌صورت جداگانه در دو فرم پرخاشگر و قربانی انجام شد و نتایج حاکی از برآزش خوب هردو الگوی پیشنهادی (فرم عامل و فرم قربانی خشونت) با داده‌ها بود.

نتایج نشان داد الگوهای پردازش حسی به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق ذهنی‌سازی با تاکتیک‌های حل تعارض در ارتباط است. این یافته همسو است با پژوهش‌های (شاف و همکاران، ۲۰۰۳)، متین، اعتمادی و عابدی (۱۴۰۲)، تواینر و همکاران (۲۰۱۳)، تواینر و همکاران (۲۰۱۶)، کاندوینو و همکاران (۲۰۲۰)، مهدویان فرد و همکاران (۱۴۰۴) و فوناگی و بیتمن (۲۰۱۶). در تبیین این یافته می‌توان گفت این الگوها بر تنظیم هیجان و شیوه‌های مقابله‌ای اثر می‌گذارند؛ برای نمونه، افرادی که حساسیت حسی بالایی دارند، ممکن است بیشتر در معرض آشفتگی هیجانی قرار گیرند و در نتیجه از سبک‌های حل تعارض ناکارآمدتر استفاده کنند؛ سبکی که بیشتر بر واکنش‌های هیجانی مبتنی است تا بر رویکردهای مسئله‌محور (زورلولار و یوزر^۱، ۲۰۲۳) و افرادی که دارای سبک حس‌جویی هستند، به‌دلیل تمایل فعال و مداوم به درگیری با محرک‌های حسی و تجربه‌های جدید، معمولاً ظرفیت بیشتری برای روی‌آوری به راهبردهای سازگارانه حل تعارض، مانند گفت‌وگو، مذاکره و جستجوی راه‌حل مشترک نشان می‌دهند (دان، ۲۰۰۷). افرادی که دارای حساسیت بالای پردازش حسی هستند که با آستانه‌های حسی پایین و پردازش شناختی عمیق‌تر مشخص می‌شود بیشتر در معرض بیش‌تحریکی ناشی از عوامل محیطی قرار می‌گیرند و واکنش‌های هیجانی شدیدتری نشان می‌دهند. این حساسیت فزاینده معمولاً به هیجانات منفی (مانند پریشانی و خصومت) و دشواری در تنظیم هیجان منجر می‌شود که در نتیجه احتمال استفاده از تاکتیک‌های منفی حل تعارض مانند بلند کردن صدا، رویارویی خصمانه، فریاد زدن و بروز خشم فیزیکی را افزایش می‌دهد. چنین راهبردهایی می‌توانند رضایت رابطه را کاهش دهند و شانس دستیابی به راه‌حل مؤثر را محدود کنند. همچنین، گرایش این افراد به تمرکز بر هیجان به‌جای حل منطقی تعارض توانایی آن‌ها را برای یافتن راه‌حل‌های مشترک تضعیف می‌کند (شیاو، بیتن و دیروست، ۲۰۲۴^۲). در مقابل، افرادی با پردازش حسی متفاوت یا کمتر واکنشی، ممکن است از تاکتیک‌های راه‌حل‌محور و همکارانه در حل تعارض استفاده کنند؛

1 Zorlular, M., & Uzer, T.

2 Xiao, L., Baetens, K., & Deroost, N

از جمله درک متقابل، مذاکره و مصالحه. آگاهی و ارتباط در مورد نیازهای حسی در روابط یا در گروه می‌تواند حل تعارض را با پیش‌بینی تعارض‌های حسی، گفت‌وگوی باز و حل مسئله مشترک تسهیل کند. این امر موجب می‌شود تفاوت‌های حسی بهتر درک شوند و تعارض‌ها کاهش یابند. ایجاد فضایی حمایتی برای چنین گفت‌وگوهایی، تفاوت‌های حسی را طبیعی‌سازی می‌کند و به همدلی و مدیریت سازنده تعارض کمک می‌کند (زرولار و یوزر، ۲۰۲۳). در مجموع، الگوهای پردازش حسی از طریق اثرگذاری بر واکنش‌پذیری هیجانی و فرایندهای پردازشی، بر راهبردهای حل تعارض اثر می‌گذارند. افرادی که حساسیت حسی بالایی دارند، بیشتر به سمت رفتارهای منفی و هیجان‌محور در تعارض متمایل می‌شوند؛ درحالی‌که آگاهی و پذیرش تفاوت‌های حسی، امکان استفاده از رویکردهای همکارانه و مؤثرتر در حل تعارض را فراهم می‌سازد (توابنر و همکاران، ۲۰۱۶).

دیگر یافته پژوهش حاضر این بود که کارکردهایی اجرایی می‌توانند به صورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق ذهنی‌سازی) بر تاکتیک‌های حل تعارض تأثیرگذار باشند؛ این یافته نیز با دیگر پژوهش‌هایی در این زمینه همسو است که از جمله آن‌ها می‌توان به هورنی، کنشال و گلدن (۲۰۲۰)، فضایی، حیدری و حمیدی پور (۱۴۰۲) خرم‌آبادی و همکاران (۱۳۹۸)، پست و میلر^۱ (۲۰۱۰) اشاره کرد؛ در تبیین این یافته می‌توان چنین گفت که مدل کارکردهای اجرایی بارکلی تأثیر چشمگیری بر راهبردهای حل تعارض دارد، زیرا فرایندهای خودتنظیمی را که برای مدیریت مؤثر تعارض‌ها ضروری‌اند، روشن می‌سازد (بارکلی و مورفی^۲، ۲۰۱۰). بر اساس دیدگاه بارکلی، کارکردهای اجرایی به افراد اجازه می‌دهند پیش از واکنش نشان دادن مکث کنند، گزینه‌های مختلف را بررسی کنند، پیامدها را بسنجند و هیجانات خود را در وضعیت‌های تعارض تنظیم کنند. حل تعارض مؤثر نیازمند چنین توانایی‌هایی است؛ یعنی کنترل خود، تنظیم هیجان، تفکر انعطاف‌پذیر و برنامه‌ریزی تا بتوان از پاسخ‌های تکانشی و واکنشی به سمت ارتباط سازنده و حل مسئله پیش رفت (بارکلی، ۲۰۱۱). نقص در کارکردهای اجرایی که غالباً در ADHD و شرایط مرتبط دیده می‌شود این فرایندها را مختل می‌کند و مهار واکنش‌های تهاجمی یا هیجانی را دشوار می‌سازد. در نتیجه، فرد نمی‌تواند توجه پایدار بر هدف حل تعارض داشته باشد و احتمال افزایش شدت تعارض، دشواری در مذاکره و ضعف در مدیریت هیجان بیشتر می‌شود. در مقابل، کارکردهای اجرایی قوی از رفتارهایی مانند گوش دادن فعال، دیدگاه‌گیری، مذاکره و تحمل تفاوت‌ها حمایت می‌کنند و به نتایج رضایت‌بخش دوطرفه منجر می‌شوند (بارکلی و فیشر^۳، ۲۰۱۰). بدین ترتیب، چارچوب نظری بارکلی در حوزه کارکردهای اجرایی توضیح می‌دهد که چگونه کنترل شناختی و توانایی‌های خودتنظیمی رفتار، بنیان راهبردهای

1 Best, J. R., & Miller, P. H

2 Murphy, K. R

3 Fischer, M.

موفق حل تعارض هستند؛ زیرا باعث می‌شوند فرد به‌جای واکنش‌های تکانشی، پاسخ‌های اندیشمندانه ارائه دهد، توجه خود را بر اهداف حل تعارض حفظ کند و هیجانات خود را به‌طور مؤثر تنظیم کند (بست و میلر، ۲۰۱۰).

همچنین ظرفیت ذهنی‌سازی تعیین می‌کند افراد چگونه تعاملات اجتماعی را تفسیر کنند و در زمان تعارض چگونه واکنش‌های هیجانی خود را مدیریت نمایند. ظرفیت بالای ذهنی‌سازی به حل مؤثرتر تعارض کمک می‌کند، زیرا فرد می‌تواند بهتر همدلی کند، واکنش‌های طرف مقابل را پیش‌بینی کند و به سمت راه‌حل‌های سازنده و مشارکتی پیش برود (فوناگی و بیتمن، ۲۰۱۶). ذهنی‌سازی به ظرفیت درک و تفسیر حالت‌های ذهنی خود و دیگران از جمله باورها، امیال، نیت‌ها و هیجان‌ها و فهم ارتباط این حالات درونی با رفتارها اشاره دارد. این فرایند شناختی - عاطفی نقشی اساسی در عملکرد بین‌فردی دارد، به‌ویژه در موقعیت‌های تعارض آمیز که برانگیختگی هیجانی و سوءتعبیرها می‌تواند ارتباط مؤثر را مختل کنند. در زمینه حل تعارض، اختلال در ذهنی‌سازی موجب بروز رفتارهای تعارضی خودکار و فاقد تأمل می‌شود که مانع حل و فصل اختلافات شده، سوءتفاهم‌ها را تشدید کرده و به تداوم چرخه تعارض کمک می‌کند. طرفین درگیر اغلب وارد الگوهای خشک و واکنشی می‌شوند که بر پیش‌فرض‌های تحریف‌شده در مورد نیت‌ها و احساسات یکدیگر استوار است. این رفتارها از ظرفیت محدود ذهنی‌سازی ناشی می‌شود که توانایی درک حالات ذهنی پیچیده یا مبهم را کاهش داده و واکنش‌های تدافعی یا کنترل‌گرانه را افزایش می‌دهد (هوویسون و همکاران، ۲۰۲۵). شواهد تجربی موجود در حمایت از فرایند ذهنی‌سازی نشان می‌دهد که این رویکرد باهدف قرار دادن بی‌نظمی هیجانی و تحریف‌های شناختی زیربنای تعارض، میزان پذیرش و همکاری میان طرفین را افزایش می‌دهد. آموزش ذهنی - سازی با ادغام بینش‌های روان‌شناختی، روان‌پزشکی، فلسفی و عصب‌زیستی، سطحی پیشرفته‌تر از میانجی‌گری را ارائه می‌کند که فراتر از مذاکره صرف بوده و بر فرایندهای تعامل محور و بازسازی ظرفیت ذهنی‌سازی تمرکز دارد؛ امری که منجر به کاهش واکنش‌پذیری هیجانی و تقویت حل تعارض پایدار می‌شود (لیبرمن، ۲۰۲۵).

درمجموع، ادغام نظریه ذهنی‌سازی در حل تعارض، چارچوبی نیرومند و مبتنی بر شواهد برای فهم و اصلاح رفتارهای تعارضی فراهم می‌آورد. این رویکرد علمی با تکیه بر آگاهی تأملی از حالات ذهنی، تعارض‌ها را به فرصت‌هایی برای ذهنی‌سازی متقابل و حل و فصل مشترک تبدیل می‌کند و به دستیابی به راه‌حل‌های بادوام‌تر در روابط کمک می‌کند.

به‌طور کلی نتایج نشان داد که پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و ظرفیت ذهنی‌سازی با همدیگر شبکه‌ای از مسیرهای شناختی - هیجانی را شکل می‌دهند که کیفیت حل تعارض را در زنان متأهل تعیین می‌کند. از منظر کاربردی، آگاهی از الگوهای پردازش حسی می‌تواند به درمانگران کمک کند تا مداخلاتی مبتنی بر تنظیم حسی

و افزایش تحمل تحریک حسی طراحی کنند؛ مداخلاتی که به‌طور بالقوه می‌تواند از شدت واکنش‌های هیجانی و راهبردهای ناسازگارانه در وضعیت‌های پرتنش بکاهد. همچنین تقویت کارکردهای اجرایی؛ به‌ویژه بازداری، حافظه کاری و انعطاف‌پذیری شناختی می‌تواند توانایی زوجین را در مهار واکنش‌های تکانشی، حفظ تمرکز بر اهداف ارتباطی و اتخاذ راهبردهای منطقی‌تر در حل تعارض افزایش دهد (بست و میلر، ۲۰۱۰). افزون بر این، ارتقای ظرفیت ذهنی‌سازی از طریق آموزش مهارت‌های تفسیر حالات ذهنی، می‌تواند تعاملات زوجین را در موقعیت‌های فشارزا بهبود بخشد و مسیر رسیدن به راه‌حل‌های مشترک را تسهیل کند (فوناگی و بیتمن، ۲۰۰۶). جنبه نوآورانه پژوهش حاضر در ارائه یک مدل یکپارچه است که سه سازه پردازش حسی، ذهنی‌سازی و کارکردهای اجرایی را هم‌زمان در تبیین تاکتیک‌های حل تعارض وارد می‌کند؛ الگویی که پیش‌ازاین در مطالعات داخلی و خارجی کمتر به‌صورت جامع آزموده شده بود. بدون انجام این پژوهش، ماهیت مسیرهایی که از طریق آن‌ها پردازش حسی بر رفتارهای تعارضی اثر می‌گذارد، نقش متمایز سازه‌های میانجی و تفاوت الگوهای زنان کنشگر و کنش‌پذیر در تعارض روشن نمی‌شد. بر این اساس، نتایج حاضر می‌تواند مبنایی علمی و عملی برای توسعه برنامه‌های آموزشی زوجین، مداخلات پیشگیرانه و درمان‌های مبتنی بر کاهش خشونت در بین زوجین فراهم سازد.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به روش نمونه‌گیری (نمونه‌گیری در دسترس)، استفاده از ابزارهای خودگزارشی، طرح مقطعی پژوهش فقدان کنترل متغیرهای بیرونی که بین فردی می‌توانند بر توانایی ذهنی‌سازی و الگوهای تعارض اثرگذار باشند اشاره کرد. همچنین بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان پیشنهاد داد که همین مدل معادلات ساختاری در گروه مردان متأهل یا زوجین در کنار هم بررسی شود تا بتوان نقش تفاوت‌های جنسیتی را در پردازش حسی، ذهنی‌سازی و حل تعارض بهتر درک کرد. ترکیب روش‌های پرسش‌نامه‌ای با ارزیابی‌های عصب‌روان‌شناختی یا مشاهده‌محور می‌تواند در سنجش دقیق‌تر متغیرهایی چون کارکردهای اجرایی و ذهنی‌سازی نیز می‌تواند مؤثر باشد.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ‌گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

ORCID

Seyed Mohammad Hosseini
Hossein Ahmad Barabadi
Hadi Abbasi
Abbas Nesayan

<https://orcid.org/0000-0003-2951-7874>

<https://orcid.org/0000-0002-0464-209X>

منابع

بشیلده، کیومرث (۱۳۹۷) روش‌های پژوهش و تحلیل آماری مثال‌های پژوهشی با SPSS و AMOS ویژه رشته‌های علوم انسانی. اهواز: انتشارات دانشگاه شهید چمران

خرم‌آبادی راضیه، سپهری شاملو زهره، صالحی فدردی، جواد و بیگدلی ایمان‌الله (۱۳۹۷). مدل ساختاری کارکردهای اجرایی و روابط فرازناشویی با بررسی نقش میانجی خودکنترلی، فصلنامه روانشناسی شناختی، ۱۳۹۷؛ ۶(۱): ۴۱-۵۰.

دروگر، الهه؛ فتحی آشتیانی، علی و اشرفی، عماد (۱۳۹۹). اعتبار یابی و پایایی سنجی نسخه فارسی پرسشنامه ذهنی‌سازی، روان‌شناسی بالینی ۱۲(۱)، ۱-۱۲. doi: 10.22075/jcp.2020.18897.1745

علی‌بخشی، حسین؛ اسلامی، جمیل؛ شاهرخی، شیما؛ میرزاییگی، حسین؛ نعیمی، انسیه و میرشجاع میناسادات. (۱۴۰۳). اثربخشی تمرینات درکی حرکتی مبتنی بر درمان حسی چندگانه بر تصویر بدنی و پردازش حسی سالمندان دارای نقایص شناختی: کارآزمایی بالینی. سالمند: مجله سالمندی ایران، ۱۹ (۳): ۴۱۰-۴۲۳.

فضائلی، طاهره؛ حیدری، حسن و حمیدی پور، رحیم (۱۴۰۲). تدوین مدل رضایت زناشویی بر اساس کارکردهای اجرایی با نقش میانجی همدلی در زوجین شاغل. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی ۱۴ (۵۵)، ۱۲۵-۱۴۹. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2023.69674.2997>

کارشکی، حسین (۱۳۹۱). روابط ساختاری خطی در تحقیقات علوم انسانی: مبانی و راهنمای آسان کاربرد نرم‌افزار لیزرل. تهران: انتشارات آوای نور.

متین، حسین؛ اعتمادی، عذرا و عابدی، محمدرضا (۱۴۰۲). ظرفیت ذهنی‌سازی و سبک‌های هیجانی در افراد متأهل با و بدون تعارض زناشویی، فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۴(۱۹)، ۵۸۳-۵۹۸. doi: 10.48308/jfr.19.4.583

مشهدی، علی؛ میردورقی، فاطمه؛ حسین زاده ملکی، زهرا؛ حسینی، جعفر و حمزه لو، محمد (۱۳۹۴). ساختار عاملی، اعتبار و روایی نسخه فارسی مقیاس نارسایی‌ها در کنش‌وری اجرایی بارکلی - نسخه بزرگ سالان، روان‌شناسی بالینی، ۱۲(۱)، ۵۱-۶۲. doi: 10.22075/jcp.2017.2190

مهدویان فرد، راحله؛ امین یزدی، سید امیر، کیمیایی، سید علی و کارشکی، حسین (۱۴۰۴). تدوین مدل سرخوردگی زناشویی بر اساس سبک پردازش حسی با میانجی‌گری ظرفیت ذهنی‌سازی، فصلنامه روانشناسی خانواده، ۱۲ (۱)، ۱۵-۳۲. <https://doi.org/10.22034/ijfp.2025.2043281.1362>

References

- Ahmed, S. K. (2024). How to choose a sampling technique and determine sample size for research: A simplified guide for researchers. *Oral Oncology Reports*, 12, 100662.
- Alsaedi, R. H. (2025). Relation between executive functioning, sensory processing, and motor performance in children with autism. *BMC pediatrics*, 25(1), 457. doi: 10.1186/s12887-

025-05756-9.

- Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological bulletin*, 103(3), 411
- Barkley, R. (2011). Executive functioning and self-regulation in adults with ADHD: nature, assessment and treatment. *Orlando: CHADD*.
- Barkley, R. A., & Fischer, M. (2010). The unique contribution of emotional impulsiveness to impairment in major life activities in hyperactive children as adults. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 49(5), 503-513.
- Barkley, R. A., & Murphy, K. R. (2010). Impairment in occupational functioning and adult ADHD: the predictive utility of executive function (EF) ratings versus EF tests. *Archives of clinical neuropsychology*, 25(3), 157-173.
- Best, J. R., & Miller, P. H. (2010). A developmental perspective on executive function. *Child Dev*, 81(6), 1641-1660.
- Brown, C., Tollefson, N., Dunn, W., Cromwell, R., & Filion, D. (2001). The adult sensory profile: Measuring patterns of sensory processing. *The American Journal of Occupational Therapy*, 55(1), 75-82.
- Condino, V., Giovanardi, G., Vagni, M., Lingiardi, V., Pajardi, D., & Colli, A. (2022). Attachment, trauma, and mentalization in intimate partner violence: a preliminary investigation. *Journal of interpersonal violence*, 37(11-12), NP9249-NP9276 .
- Dunn, J. (1996). The Emanuel Miller Memorial Lecture 1995 children's relationships: Bridging the divide between cognitive and social development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 37(5), 507-518.
- Dunn, W. (2007). Supporting children to participate successfully in everyday life by using sensory processing knowledge. *Infants & Young Children*, 20(2), 84-101 .
- Engel-Yeger, B., & Rosenblum, S. (2021). Executive dysfunctions mediate between altered sensory processing and daily activity performance in older adults. *BMC geriatrics*, 21(1), 1-10 . DOI: 10.1186/s12877-021-02032-0
- Fonagy, P., & Bateman, A. W. (2006). Mechanisms of change in mentalization- based treatment of BPD. *Journal of clinical psychology*, 62(4), 411-430.
- Fonagy, P., Gergely, G., & Jurist, E. L. (2018). *Affect regulation, mentalization and the development of the self*. Routledge .
- Fonagy, P., Luyten, P., Moulton-Perkins, A., Lee, Y.-W., Warren, F., Howard, S., Ghinai, R., Fearon, P., & Lowyck, B. (2016). Development and validation of a self-report measure of mentalizing: The reflective functioning questionnaire. *PloS one*, 11(7), e0158678 .
- Horne, K., Henshall, K & ,Golden, C. (2020). Intimate partner violence and deficits in executive function. *Aggression and violent behavior*, 54, 101412 .
- Howieson, J. A., Mancini, V. O., Ruggiero, M., & Moroney, D. (2025). Mediation 2.0: a mentalizing-informed framework for renewed purpose and practice. *Psychiatry, Psychology and Law*, 32(3), 373-387
- Johnson, S. (2019). Attachment in action—changing the face of 21st century couple therapy. *Current opinion in psychology*, 25, 101-104 .
- Lieberman, B. (2025). The Influence of Mentalization and Adult Attachment Style on Relationship Satisfaction and Interpersonal Violence in Intimate Partnerships Alliant International University].
- Logue, S. F., & Gould, T. J. (2014). The neural and genetic basis of executive function:

- attention, cognitive flexibility, and response inhibition. *Pharmacology Biochemistry and Behavior*, 123, 45-54 .
- Luyten, P., Campbell, C., & Fonagy, P. (2020). Borderline personality disorder, complex trauma, and problems with self and identity: A social- communicative approach. *Journal of personality*, 88(1), 88-105 .
- Mackay, J., Bowen, E., Walker, K., & O'Doherty, L. (2018). Risk factors for female perpetrators of intimate partner violence within criminal justice settings: A systematic review. *Aggression and violent behavior*, 41, 128- Miller, L. J 146.
- ., Anzalone, M. E., Lane, S. J., Cermak, S. A., & Osten, E. T. (2007). Concept evolution in sensory integration: A proposed nosology for diagnosis. *American Journal of Occupational Therapy*, 61(2), 135-140 .
- Rubenstein, J. L., & Feldman, S. S. (1993). Conflict-resolution behavior in adolescent boys: Antecedents and adaptational correlates. *Journal of Research on Adolescence*, 3(1), 41-66 .
- Salifu, I., Arthur, F., Arkorful, V., Abam Nortey, S., & Solomon Osei-Yaw, R. (2024). Economics students' behavioural intention and usage of ChatGPT in higher education: A hybrid structural equation modelling-artificial neural network approach. *Cogent Social Sciences*, 10(1), 2300177.
- Schaaf, R., Miller, L., Seawell, D., & O'Keefe, S. (2003). Preliminary study of parasympathetic functioning in children with sensory modulation dysfunction and its relation to occupation. *American Journal of Occupational Therapy*, 57(4), 442-449 .
- Slootmaeckers, J., & Migerode, L. (2020). EFT and intimate partner violence: a roadmap to de- escalating violent patterns. *Family process*, 59(2), 328-345 .
- Straus, M. A. (2007). Conflict tactics scales. *Journal of Marriage and the Family* .
- Straus, M. A. (2017). Measuring intrafamily conflict and violence: The conflict tactics (CT) scales. In *Physical violence in American families* (pp. 29-48). Routledge .
- Straus, M. A., & Ramirez, I. L. (2007) Gender symmetry in prevalence, severity, and chronicity of physical aggression against dating partners by university students in Mexico and USA. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 33(4), 281 . ۲۹۰-
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S. U. E., & Sugarman, D. B. (1996). The revised conflict tactics scales (CTS2) development and preliminary psychometric data. *Journal of family issues*, 17(3), 283-316.
- Taubner, S., White, L. O., Zimmermann, J., Fonagy, P., & Nolte, T. (2013). Attachment-related metallization moderates the relationship between psychopathic traits and proactive aggression in adolescence. . *Journal of abnormal child psychology*, 41 (6), 938-929.
- Taubner, S., Zimmermann, L., Ramberg, A., & Schröder, P. (2016). Mentalization mediates the relationship between early maltreatment and potential for violence in adolescence. *Psychopathology*, 49(4), 236-246 .
- Xiao, L., Baetens, K., & Deroost, N. (2024). Higher sensory processing sensitivity: increased cautiousness in attentional processing in conflict contexts. *Cognition and Emotion*, 38(4), 463-479.
- Yu, T., Pettit, G. S., Lansford, J. E., Dodge, K. A., & Bates, J. E. (2010). The interactive effects of marital conflict and divorce on parent–adult children's relationships. *Journal of marriage and family*, 72(2), 282-292.

Zorlular, M., & Uzer, T. (2023). Investigating the relationship between sensory processing sensitivity and relationship satisfaction: mediating roles of negative affectivity and conflict resolution style. *Current Psychology*, 42(30), 26504-26513.

استناد به این مقاله: حسینی، سیدمحمد، احمد برآبادی، حسین، عباسی، هادی، نسائیان، عباس. (۱۴۰۵). مدلیابی معادلات ساختاری رابطه الگوهای پردازش حسی، کارکردهای اجرایی و تاکتیک‌های حل تعارض با نقش میانجی ذهنی‌سازی در زنان متأهل، *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۷(۶۶)، ۱۸۹-۲۱۴. DOI: 10.22054/qccpc.2026.87785.3506

Counseling Culture and Psychotherapy is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.